

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 23 • год. ХСIII • 11 декември 2013 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Наследниците на Антим Първи издирват важни документи

Наследниците на първия български екзарх и председател на Учредителното събрание, което на 17 април 1879 г. избира княз Александър Батенберг – Антим

Първи, се захващат да издирят акта за раждане на своя велик родственик. Той трябва да покаже точната година на раждане, защото в момента има спорове дали това е 1816

или 1812 г. Според Светозар Филипов, чиято баба е била племенница на Антим, другата важна задача на наследниците е да издирят гроба на майка му, който според някои

сведения се намира в двора на един параклис в Лозенград.

На 1 декември тази година се навършиха 125 години от смъртта на Екзарх Антим I и по този повод в една от залите на Народното събрание бе открита изложбата „Вяра и държавност“, подготвена от Агенция „Архиви“. Изключително богатата експозиция ни накара нас, наследниците на този велик човек, да усетим дълг към обществото. Обещахме си да се разровим в старите сандъци и да намерим поне снимки на Антим, които със сигурност се пазят в семейните архиви, коментира Светозар Филипов.

Продължава на 4-а стр.

Никола Инджов

ТРАКИЙСКИЯТ СВЯТ
НА ЕВРОПА

На стр. 3

ТОДОР КОРУЕВ

„Името на екзарх Антим I да бъде порив за единение, порив за градеж, за път напред на България“ – дано до повече хора стигнат тия думи на председателя на Народното събрание Михаил Миков. Спомнихме си за първоекзарха – на 1 декември т. г. се навършиха 125 години от кончината му и във Видин, на чието духовно възраждане отдаде последните години от живота си екзарх Антим I и където се намира неговия мавзолей, се състояха различни църковни и светски прояви, напомнящи за неговото свято

избира Александър Батенберг за първи български княз. Историата отреди на лозенградчанина Атанас Чалъков да бъде първи, и то неведнъж.

Първото важно събитие на тази година за нас, тракийци, бе възпоменателното утро на 12 януари, посветено на 150 годишнината от рождението на проф. Любомир Милетич. И ето в последния месец декември се състоя и националното честване на годишнината с научна конференция. В докладите и дискусиите на конференцията в БАН естествено бе разкрит приносът на акад. Милетич в езикознанието – особено в българ-

Почит към двама великани

дело. В парламента бе открита изложба със снимки и вещи на духовника, който беше председател на Учредителното народно събрание (1879 г.) и на Първото велико народно събрание. „С радост българинът гледа / после дълголетен мрак / на свещений Трон да седа / пастир еднороден, драг!“ – ще възкликне Иван Вазов, когато на 16 февруари 1872 г. митрополит Антим е избран от Църковно-народния събор за български екзарх. Ние, тракийци, се гордеем, че този „пастир еднороден, драг“ е родом от Лозенград, Източна Тракия. Не случайно паметниците му в страната и в Одрин са дело на тракийци. Те са заслужени, защото житейският му път преминава през много перипетии, лични страдания и мъжествени дела. След зверствата през априлий 1876 г. той подготвя доклад с доказателства за турските жестокости и го изпраща на посланиците на великите сили в Цариград, протестира пред султанското правителство за кръвавите разправи с народа. Как ще е примири Високата порта с екзарха, като той призовава Русия да се застъпи за българите. Изпратен е на заточение в Мала Азия – вече е юни 1877 г. – навечерието на Освободителната война. После идва амнистия и екзарх Антим I се връща в Освободена България и пак поема Видинската митрополия. Нему княз Дондуков целува благоговейно ръка и поисква благословия да открие Учредителното събрание, което приема Търновската конституция и

Тодор Корув

ската диалектология, а така също бе очертана дейността му като председател на БАН от 1926 г. до смъртта си на 1 юли 1937 г. У малцина учени се смятава така пълнокръвно академизмът с патриотизма както у него. Акад. Любомир Милетич е активен деец на борбите за освобождението на Македония и Тракия – като изследовател и като общественик. По зова на кръвата тръгва по дирите на чудовищното злодеяние – етническото прочистване на българите от Източна и Западна Тракия, за да стане летописец на първия геноцид на XX в. в Европа. Имаха резултат усилията на СТДБ и на Тракийския научен институт новото издание на бележитата му книга „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“ да достигне до повече наши сънародници, особено сред младите, тя бе представена и пред евродепутати в Брюксел. Така проявите, свързани с личността на акад. Милетич, и със стогодишнината от разорението, отвориха очите на повече хора, че „тракийският български погром няма себевиден в новата ни мъченическа история“.

Позиция на ЦР на СТДБ и ТНИ относно спекулациите с еврорегион „Тракия“

Уважаеми читатели,
Уважаеми тракийци,

В последните седмици станахме свидетели на негативна кампания, изпълнена с омраза, насочена срещу Съюза на тракийските дружества в България, който беше обвинен, че ще „присъединява българската област Тракия към Турция“, „ще разпокъсва България“ и т.н.

Бъв връзка с опитите на определени среди да експлоатират патриотичните чувства на българите по непочтен начин, за сметка на тракийци, ръководствата на СТДБ и на ТНИ заявяват следното:

Според официалното определение еврорегион е европейска форма за международна интеграция, базирана на основата на тясно сътрудничество между две или три териториални области, разположени в гранични райони на съседни държави в ЕС. Тези обединения се създават във връзка с конкретни проекти, по които всички участници използват общи средства.

В момента в Европа действат над 60 еврорегиона, създадени през последните 60 години. България участва в 6 от тях: Беласица – заедно с Гърция и Република Македония; Черноморски – с Румъния; Дунав 21 – с Румъния и Сърбия; Юробалканс със Сърбия и Македония; Места-Нестос – с Гърция; Стара планина – със Сърбия.

Проектът „Интеграция на Тракия в рамките на Европейския съюз – създаване и развитие на Еврорегион „Тракия“ е разработен през 2006 г. от: Национален център за териториално развитие – колектив с ръководител ст.н.с. д-р Юлия Спиридонова. Съюз на тракийските дружества в България – колективи с ръководители ст.н.с. д-р Костадин Карамитрев, проф. д-р Делчо Порязов и адвокат Деян Матев.

Проектът е обсъден на Конференция с международно участие под патронажа на президента на Република България.

публика България в Стара Загора през януари 2006 г. и е приет като стратегия на СТДБ на XXII Конгрес на Съюза, проведен в Бургас на 20 май 2006 г. На това основание всички членове на СТДБ, активисти и председатели трябва да се основават на тези решения и да ги спазват.

Когато се говори за Тракия без граници се има предвид, не късане на територии, а опит и възможност трите разпокъсани части на Тракия и тракийци, разпилиени в България, Гърция и Турция, да могат да работят по съвместни проекти. Живеем вече в двадесет и първото столетие, но над тракийци и до днес продължава да тегне миналото с неговите трагични последици. През двадесети век Балканите бяха арена на кръвопролитни конфликти на религиозна и етническа основа, на войни, налагани от т.нар. Велики сили. Последствията бяха повече от жестоки – стотици хиляди избити; милиони прогонени от родни места, поели тежката бежанска съдба; сложни, враждебни междудържавни отношения. Такава бе и съдбата на Тракия, разделена между България, Гърция и Турция. И на хората, които я населяваха – българи, гърци, турци, арменци. Тракийските българи, твърдо убедени, че на това трябва да се сложи край и хората трябва да живеят в мир, доверие и добросъседство, приеха своя девиз „Тракия без граници“, чрез икономическа, културна, социална интеграция в рамките на Европейския съюз. Тракия да се превърне в средишна територия на свободно безпрепятствено движение на хора и капитали, идеи и култура, на благоденствие и възход...

Припомняме всеизвестни факти, познати до болка на тракийци, които са били прокудени от родните си места, защото ние най-добре знаем цената на всяка педя българска земя и няма да допуснем спекулации и нечистоплътна пропаганда за наша сметка.

БЕЖАНСКИЯТ ВЪПРОС В УЧЕБНИЦИТЕ ПО ИСТОРИЯ

АНГЕЛ ПОПОВ

Бежанският проблем в новата българска история официално възниква веднага след решенията на Берлинския конгрес през лятото на 1878 г., но има макар и по-малко бежанци, както още в хода на Руско-Турската освободителна война (1877–78 г.) така и след Санстефанския мирен договор. Първата информация по този въпрос е посочена в учебниците по българска история за III клас през 1914 г., в учебниците по история на българския народ за VIII клас на гимназиите и на педагогическите училища за периода от 1925 до 1938 г., в учебниците по отечественознание за IV-то отделение – 1920 г., в учебниците по отечествоведение за III-то отделение – 1920г.

В учебниците по история за XI клас от периода 1944–1989 г. бежанският въпрос за първи път съвсем накратко се споменава след потушаване на Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. Там се посочва броя на жертвите и опожарените села. Бежанците, потърсили спасение в България след Илинденското въстание са 30 000, а след Преображенското – 20 000. След това въпросът пак накратко се разглежда след края на Втората Балканска (Междусъюзническа) война, като се посочва, че многобройни бежанци, които идват в България са настанени в пограничните и вътрешни райони на страната и постепенно се включват в стопанския живот. По-нататък въпросът за бежанците се посочва в темата „Управление на Второто сговористко правителство във връзка с бежанския заем, който се използва за снабдяване с жилища и обзавеждане с инвентар на хилядите бежанци, дошли в България след края на Междусъюзническата и Първата световна война.

След промените през 1989 г. първият учебник, в който се пише за бежанския въпрос, е учебникът по история на България за гимназиален етап на общообразователните и професионални училища на изд. „Булвест“ от 1993 г. За пръв път в този учебник бежанският въпрос се споменава след разгрома на Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г., съвсем накратко с една дума и една цифра, а именно 30 000 бежанци. Едва в темата „Българското общество след Първата световна война. Управление на БЗНС“ в точката „Реформена дейност на БЗНС“ се отбелязва, че от отчуждените и държавните земи се образува поземлен фонд,

от който се раздават земи на безимотни и малоимотни селяни, а също така и на хилядите бежанци от откъснатите и дадени на съседните страни български територии. В темата „Второ сговористко правителство 1926–1931 г.“ е посочен заемът, даден на правителството в края на 1926 г., който е предназначен за населяване на бежанците.

В учебника по история за XI клас, изд. „Просвета“, 1996 г., за пръв път бежанският въпрос се разглежда в темата „България в перипетите на Първата световна война 1914–1918 г.“ в самото начало на т.1, озаглавена „Националният въпрос в навечерието на войната“. Само в едно изречение се посочва, че със средства от гласуван в Народното събрание бюджет се решават всички наболели въпроси: бежанският, създаването на общинска милиция в Тракия, откриване и възстановяване на училища и църкви и др. в новоосвободените земи в Тракия и Македония. И докато българските власти зачитат верската свобода, езика и националното достойнство на всички етнически групи, то в останалите територии на Македония и Тракия, останали под гръцка и сръбска власт, се води политика на трайно окупиране и денационализиране. Ликвидират се българските училища и църкви, прогонени или избити са българските учители и свещеници. И тъй като насилието поражда насилие, избухва най-напред т.нар. Тиквешко въстание, а по-късно се вдига и Охридско-Дебърското въстание. С военна сила въстанията са потушени. Посочват се жестоките издевателства над българското население в Одринско и Беломорска Тракия. След заграбване на Южна Добруджа от Румъния румънските власти планомерно съсипват българското просветно и църковно дело, а земята на българските селяни е отнета от румънски

чиновници и колонисти. Хиляди българи от Македония, Тракия и Южна Добруджа бягат от издевателствата на чуждата власт и търсят убежище за покрив и препитание в България. В темата „Мъчителният път към гражданския мир 1923–1931 г.“ се посочват двата заема от английски и американски банки. Първият от тях, който е наречен Бежански заем, е използван за населяване на хилядите български семейства, намерили покрив и сигурност в Отечеството от Тракия, Македония, Добруджа и Западните покрайнини. В точката „Мирният ревизионизъм“ е посочена спогодбата с Гърция през 1927 г., подписана от външните министри на България и Гърция – Моллов и Кафандарис, която до известна степен нормализира двустранните отношения, но нов поток от български бежанци нахлува през границата. С тази спогодба Второто сговористко правителство на практика изразява съгласието си със започналото вече обезбългаряване на Западна Тракия, където гръцката власт пуска здрави корени. След тази тема до края на учебника – 1995 г., бежанският въпрос повече не се споменава.

В учебника по история за XI клас от същата година – 1996 г., но на друго издателство – „Отворено общество“ и друг автор, в темата „България в Балканските войни 1912–1913г.“ в точката „Втора балканска (Междусъюзническа) война“ след резултатите от Букурещкия мирен договор, подписан на 28 юли 1913 г., както и от Цариградския договор, подписан същата година на 16 септември, са посочени десетки хиляди бежанци след Букурещкия и 100 000 след Цариградския търсят спасение в България, а малко след това се посочва общата цифра – 250 000. След два урока, в темата „Самостоятелно управление на БЗНС“ в точката за реформите на зе-

меделското правителство се посочва за снабдяването на бежанци със земя и жилища. В темата „Националният въпрос между двете световни войни“ се отбелязва още в началото за безпоощаен терор и насилие срещу българите във Вардарска Македония от сръбите и Егейска Македония – от гърците, където наред с опитите за асимилиране на българите, се опитват да ги изселат в България. В същата тема, в точката „Тракия под чужда власт“ се посочва как в края на 1920 г. Западна Тракия е предадена на Гърция и гръцките власти вземат мерки да променят етническия облик на този край. Десетки хиляди българи са принудени да изоставят родните си огнища и да търсят спасение и подслон в старите предели на България. Затварят се българските църкви и училища, на останалите по родните си места българи е забранено да говорят на български език, децата са принудени да посещават гръцки училища. Много от младите българи са мобилизирани в гръцката армия и изпратени да се сражават срещу кемалистите. Мнозина от тях загиват по фронтовете на Мала Азия. След поражението на Гърция в тази война тя губи своите малоазийски територии. Стотици хиляди гърци напускат тези земи и са настанени в Егейска Македония и Западна Тракия, където живеят предимно българи. За да настанят своите бежанци, гръцките власти интернират по островите в Егейско море и в Тесалия десетки хиляди българи, които стават жертва на глада, студа и болестите. Обществото на народите (ОН) се застъпва за тях и оцелелите се завръщат по родните си места. Но тук те заварват малоазийски гърци, които са се настанили по къщите и имотите им. За тях остава единственият спасителен път – на север, към свободна България. Тази област, след

краткото ѝ включване в пределите на гръцката държава, е върната на Турция. Тук турските власти настаняват свои бежанци – т.нар. мухаджир. Тези хора, бедни и гладни, постоянно вършат престъпления. Несигурни за живота си, от Източна Тракия се изселват постепенно и последните остатъци от наши сънародници.

Подобно е положението на българите в Добруджа, която е дадена на Румъния. Десетки хиляди (40 000) са прогонени от родните огнища.

Тежко е положението на българите и в Западните български покрайнини. Всички български училища и църкви там са закрити и на тяхно място се откриват сръбски. Сръбските власти водят безпощадна борба срещу всички българско с различни средства – грабежи, насилие, побоища, арести и др. Хиляди българи изоставят роден дом и търсят спасение в България.

В темата „Управление на Демократическия сговор 1923–1931 г.“ в точката „Второ сговористко правителство, начело с А. Ляпчев (1926–1931 г.)“ също се посочва за бежанския заем, както и в предния учебник, като тук се допълва, че заемът е отпуснат под гаранцията на Обществото на народите и е предназначен за всички бежанци от Тракия, Македония, Добруджа и Западните покрайнини, потърсили спасение в България. От друга страна правителството на България се задължава да предостави 132 000 хектара земя за нуждите по населяването на бежанците. Отпуснатият заем има важно икономическо и хуманитарно значение. В същата точка е посочена и спогодбата Моллов – Кафандарис от 1927 г.

В учебника „История и цивилизация“ за XI клас на изд. „Просвета“ от 2001 г. бежанският въпрос е разгледан едно към едно, както в учебника от 1996 г. на същото издателство

и на същите автори.

В учебника по история и цивилизация от 2002 г. на изд. „Кръгзор“ в края на урока „България и Балканските войни (1912–1913 г.)“ с няколко изречения е посочено, че след Букурещкия договор от 28 юли 1913 г. и Цариградския договор от 16 септември същата година българското население в Тракия, Македония и Южна Добруджа е подложено на изстребление, различни издевателства и морален тормоз. Стотици хиляди поемат нерадостния път на бежанците. В следващия урок, озаглавен „Време на измамни надежди (1913–1919 г.)“ пак в края на урока на точката „Втора национална катастрофа“ след подписването на Ньойския договор, който за нас се явява диктат, се посочва как покровителстваните от Франция и Англия Сърбия и Гърция организират широка антибългарска пропаганда. Тук не се споменава нищо за бежанците. В по-следващия урок „Управление на БЗНС (1920–23 г.)“, както и в посочените вече три учебника, където се разглежда реформената дейност на БЗНС и по-конкретно относно закона за трудовата поземлена собственост, който ограничава размера на притежаваната земя за един човек и за семейство, земите над тези граници се отчуждават и се включват в създадения държавен поземлен фонд, който се използва за оземляване на безимотните селяни и на бежанците от Македония, Тракия и Южна Добруджа.

В темата „Управление на Демократическия сговор /1923–31г.“ по бежанския въпрос се посочва с едно изречение за първия външен заем, който България получава от американски и английски банки и е използван за подпомагане на хилядите бежанци от изгубените територии. В тази тема също се посочва спогодбата между Гърция и България от 9 декември 1927 г., известна като спогодбата Моллов – Кафандарис.

В най-новите учебници по история и цивилизация за XI клас (преработено издание от 2012 г.) 99% от съдържанието на учебниците от 2001–2002 г. не е променено и на бежанския въпрос е отделено същото внимание.

Като заключение може да се каже, че в посочените учебници, издавани след Балканските войни до наши дни бежанският въпрос е разглеждан различно. До 1938 г. представената информация по темата е доста по-подробна, може би защото станалите събития са много по-близки, а и голяма част от бежанците са още живи. В учебниците след 1944 г. до промените от 1989 г. въпросът е разглеждан по-схематично. След 1989 г. в издадените до този момент учебници проблемът е разглеждан различно в зависимост от авторите.

Ученици през 1930 г.

Никола Инджов

– Г-н Инджов, кога за първи път възникна идеята за Еврорегион Тракия?

– В сегашния ѝ вид – когато тракийската общност в България осъзна необходимостта от приобщаване към общоевропейски проекти за развитие на редица геополитически дадености. И когато в програмата на СТДБ бе заложена идеята за „Тракия без граници“. Става дума за времето след възраждането на нашата организация. Тогава бях заместник-председател на СТДБ и директор на в. „Тракия“. Именно вестникът се превърна в главна трибуна на тази идея. Започна се с една моя статия под същото заглавие. По същество се разгоря дискусия, в която се изказваха и други становища, противоположни дори, но добронамерени и конструктивни. Понастоящем „други становища“ се появяват тук-там отново, но те са силно политизирани и са по същество агитационни. Заради това и се появяват чак сега, а не когато възникна първоначалната идея. От друга страна днешната политология свързва тракийската кауза като че ли единствено с миналото и така я отнася към непроменливи пространства на българското общество. Поради което новият поглед към проблема или новият прочит на документацията трудно преодоляват стереотипа.

– Какво представляват еврорегионите? Как те се вписват в израза „Тракия без граници“?

– По първоначалните замисли еврорегионът е териториална структура, съставена от съседни територии на съседни страни. Съвременна форма на трансгранично сътрудничество, в което за нас, българите, има поучителен исторически практики. Например, традиционния хинтерланд на Беломорието са Родопите, на Одринско – поречията на Арда, Тунджа и Марица... Тук има общ излаз до морски пристанища, има неизчезнали общи търговски, промишлени и етнокултурни центрове. Тук действително се открояват много възможности за подобряване качеството на живота чрез добросъседство и стопанско единодействие. И за да няма произволни тълкувания, критериите за създаване на еврорегион са разработени от Асоциацията на Европейските Гранични Региони (Association of European Border Regions). Някои от регистрираните

досега еврорегиони включват Дания, Литва, Полша, Русия, и Швеция, Финландия, Естония, Унгария, и т.н. С участието на България има създадени доста еврорегиони: Беласица, Черноморски, Дунав 21, Евро-Балкани (Еврорегион София–Ниш–Скопие), Места–Нестос, Стара Планина, Среден Дунав–Железни врата, Нишава, Дунав–Юг, Русе–Гюргево, Данубиус, Малък Дунавски еврорегион, Морава–Пчиния–Струма, Родопи...

...И РАО „Тракия“ – Регионална асоциация на съседни общини от България, Гърция, Турция. Именно около този еврорегион напоследък се вдигна медиен шум. Но точно той съвпада със същността с тракийския свят на Европа. Той е в недрата на три съвременни държави, върху които се разполага. Това има изключително перспективно значение, защото именно с тракийския свят на Европа в недрата си Турция е европейска страна, Гърция – балканска, а България – средиземноморска... Значи интеграцията на Тракия е постигната в една практически необозрима перспектива от дълбокото минало към днешния ден и бъдещето. Остава да се извлекат ползите от всичко това, да се реализират предимствата на предопределения интегриран всекидневен живот на тракийците – българи, турци и гърци с приобщени към тях евреи и арменци. И така одумваната разпродажба на българска земя не е била извършвана, просто защото не е в юрисдикцията на сдружението. Целта е друга, тя е съвременна и прагматична. Например изграждането на нефтопровода Бургас – Александруполис, инфраструктурата около който ще придаде интензивност на стопанските връзки между страните, конкретно работни места, туризъм, съвременни магистрални връзки, средишни летища, гари и т.н. Нима такова развитие застрашава националната ни идентичност?

От историята се извличат и горчиви поуки. И щом е така, ако не искат да се повтаря до безкрайност трагичното за всички балкански бежанци минало, България, Гърция и Турция трябва политически и административно да приемат Тракия като територия без граници, като територия на исторически доказвания модел на етническо равноединство. Тук е изходът от шовинистични-

те балкански безизходици, а също така изходът от вечно-то нашенско политизиране на тракийската кауза, която не бе решена от нито един политик след Разорението. Дайте шанс на икономиката и културата! Това е всъщност българския модел в конкретния случай! Той има конкретни икономически измерения.

– Изненадан ли сте от обвиненията, че чрез еврорегионите „прекрояваме“ географската карта на България? Обикновено незнание ли е това или е провокация?

– Не е добросъвестно тълкуване на посещението в Брюксел миналия месец на делегация на СТДБ, чийто състав бе показателен за компетент-

ността ѝ – Председателят на Съюза юристът Красимир Преманов, директорът на Тракийския научен институт проф. Васил Проданов, историкът академик Георги Марков, балканистът проф. Светозар Елдъров, председатели на тракийски дружества от големи градове като Варна, Бургас, Пловдив, Стара Загора, Русе. С участието на двама евродепутати от БСП – видният деятел на Европейския парламент Ивайло Калфин – международно известен макроикономист, лектор в няколко европейски университета, и тракийката Маруся Любчева – доктор на икономическите науки. Тази група се среща с важни хора в Брюксел, бе изслушана във важни форуми. Проф. Светозар Елдъров представи пред международната общественост „Тракийската библия“ – книгата на академик Любомир Милетич „Разорението на тракийските българи“. Бе представена също така и книгата на акад. Георги Марков „България в Балканския съюз срещу Османската империя 1911–1913 г.“. Намерението бе да се огласят отново българските искания за обезщетяване от страна на Турция на прогоненото от Източна Тракия изконно българско население. Именно това

обещание бе изтъкнато като задължително условие пред приемането на Турция в Европейския съюз. Това е истината, а не слухове за някакви договори за продажба на български земи. Аз бях поканен да участвам в делегацията, но поради здравословни причини не можах. Искам обаче да напомня, че Маруся Любчева организира преди десетина години подобно посещение в Брюксел със същата цел. Не се ли начена още тогава създаването на платформа за изисквания към Турция от страна на Европейския съюз?

– Как гледате на ново-създадената партия „ПОМАК“? Не застрашава ли тя националния интегритет?

– Патриотично обединение за многообразие, автентичност и култура (ПОМАК) – това означава аббревиатурата, но извън определен тесен кръг невинното на пръв поглед название получава насока към хиляди наши сънародници, които не са само население на определени райони, а са равноправни граждани на Република България. Разпространява се фалшивата научна хипотеза, че помациите били основоположници на нацията ни; че били преки потомци на персийския шах Кир Велики; че

били огнепоклонници и дуалисти... Идеологът на ПОМАК третира покръстването, извършено от княз Борис, като предателство към старобългарската държава, тълкува дейността на Кирил и Методий за създаване, разпространение и отстояване на нашата писменост като разрушителна спрямо етническата сплав на нацията. Доколкото знам, в такава насока се разпространяват дори твърдения, какво че етническите турци в България също били помаци... А за политически ареал на ПОМАК неслучайно са избрани Родопите. Тук е важно да се огласи идеята на турския министър Ахмет Давутоглу, който съединява исляма с неоосманизма – „Ние сме османци, ние имаме османско-турско геополитическо пространство на Балканите, Северна Африка, Близкия изток, Кавказ, Средна Азия. В Анкара вижте имперски синдром, но, което е много важно – той очертава дъгата на исляма на Балканите. Започва от Босна и Херцеговина, там създадох една ислямска държава, сетне през Косово, Албания, Македония, Родопите, Западна Тракия и Източна Тракия“.

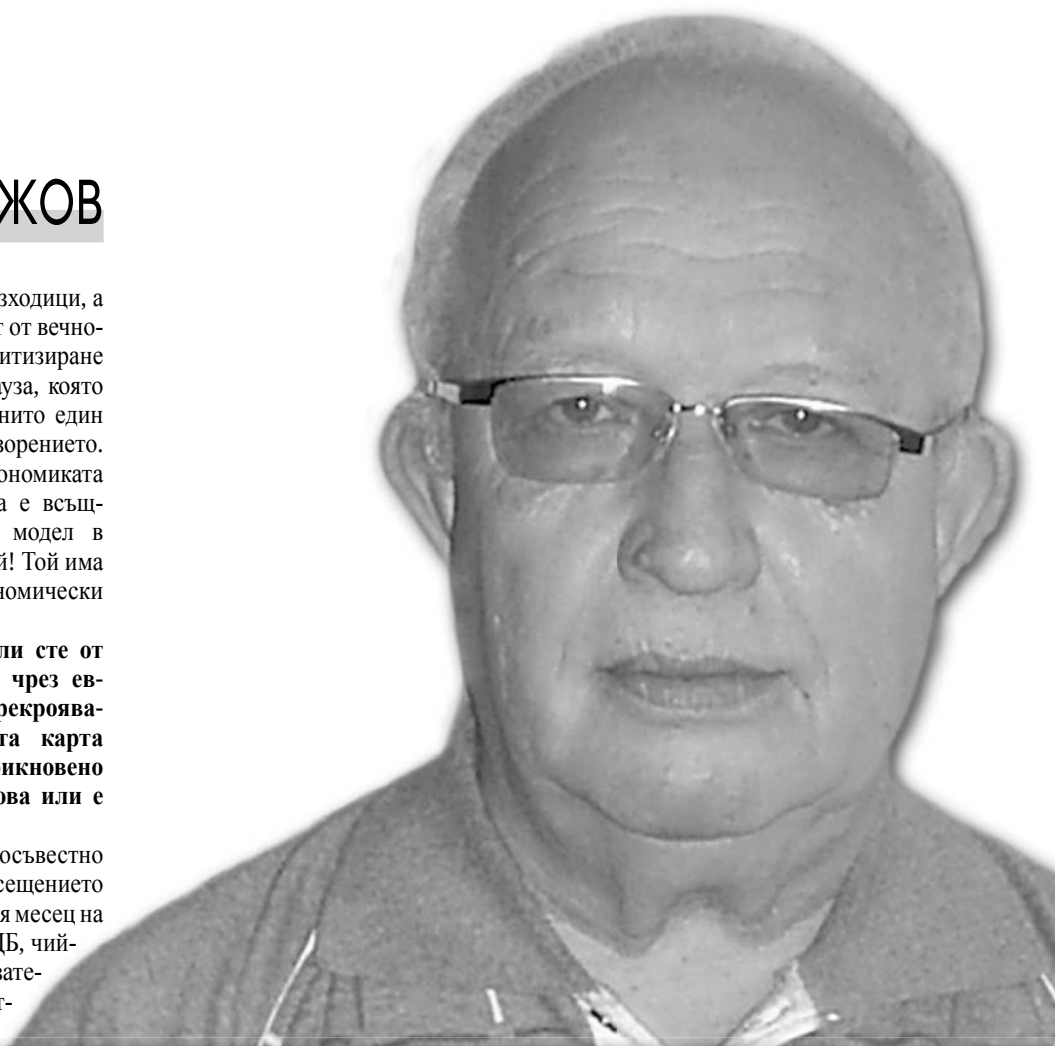
Ето защо информацията за тракийския свят на Европа не бива да се идентифи-

цира единствено по приписките в църковните книги, по хрониките и пътеписите на средновековни пътешественици, по фермани и ирадета на едно имперско владичество – султанското. Краезнанието и етнографията очертават тракийския свят на Европа в душевността и геополитическите територии. Например записаните от Мара Михайлова беломорски народни песни подсказват не по малко достоверно от историческата наука докъде се е простирал българският тракийски свят на Европа – до регионите, където са се сътворявали и тези песни. Между певците, пели песни на изследователката, е и моята майка. Така че аз знам докъде се простира отечеството.

– Очаквате ли за следващите избори нанстина да се разгори „война между националистите за избиратели“, както предупреждават политолозите?

– Очаквам или не очаквам – няма значение. Ако се разгори война, тогава какво ни остава, освен класическото правило „На война като на война“... Но ми се иска единодействие за България. Искане ми се в гражданските квоти на всички партии да има представители, сподвижници и защитници на каузата „Тракия без граници“.

Тракийският свят на Европа

Непубликувани документи

За клането на българите в Арнауткьой

СТОЯН РАЙЧЕВСКИ

На 24 юни 1913 г. в Хасковското околийско управление се изготвя тайно Донесение, подписано от околийския началник, относно „кланетата, извършени от турската редовна войска над българското население в Арнауткьой“ с изходящ № 9099 от същата дата. Това донесение, изпратено до старозагорския окръжен управител, има следното съдържание: „Тайно донесение

До господина Старозагорски Окръжен Управител в гр. Стара Загора

Бежанците от новоосвободените земи, именно Христо Вълчев, Георги Гинев, Вълчо Георгиев и Атанас Вълчев от с. Арнауткьой, Ортакойска околия, избягали преди няколко дни от родното си село и дошли тук, днес ми представиха списък извлечение, от който приложено тук Ви представям, за убитите и изгорените и пр. мъже и жени и деца на 9 и 10-тото т. г. от турската редовна

войска в селото им, и ми съобщиха, че там в селото турската войска е извършила клане над повече от петдесет души мъже, жени, деца и девичи. Означени в списъка, а останалите живи, които са могли да избягат от селото, са били отвлечени от войската неизвестно къде. Те заявиха, че са били очевидци на тия зверства, извършени от турската редовна войска.

Горното съобщение на въпросните бежанци, имам чест Господине Управителю, да Ви донеса до знание и за зависещо от страна Ви разпореждане

Околийски началник: Иван Толев

Секретар: Модаров

Старозагорският околийски началник на 1 октомври 1913 г. препраща донесението в Министерството на вътрешните работи – Народното здраве, отделение Административно полицейско, заедно с приложени списък на убитите от войската българци, за даване на разпореждане.

Село Арнауткьой е било

едно от най-заможните български села в Ортакойско до разорението на тракийските българци през лятото на 1913 г. До погрома то е било чисто българско село със 111 къщи и 446 жители. От това богато село със силно развито бубарство, неразрушени останали само девет къщи. За погрома сведения е събрал и поместил в своята книга и акад. Любомир Милетич. Той е разговарял със свещеника на селото Янакиев, който допълва картината със събитията, последвали споменатия погром. Няколко дни по-късно към Арнауткьой се устремили башибозушки тълпи от околните турски села. „Дойдоха много – казал той – като мравки, едни си отиват, други дохождат. Разграбиха имота: овце, добитък, покъщнина, нищо не оставиха. Хората биени, чукани. Нашите селяни се пръснаха по околните села, някои дори в Ортакой дойдоха, нарочно прогониха всички, да не гледат, кой какво прибира. Една

неделя трая плячката, тогава аз побягнах в Ортакой“ (Ивайловград). Според други свидетелства това не са били само башибозуци от околните села, а преоблечени войници. Документът, който цитирах в началото, непубликуван досега, отговаря точно на въпроса, кой е опожарил село Арнауткьой и избил голяма част от

неговите жители: „редовната турска войска“. Това съобщават дошлите при хасковския околийски управител оцелели селяни от Арнауткьой, станали свидетели на всички злосторства, на унищожаването на селото, на убийствата и насилията и съставили донесения от тях списък на убитите от войската повече от 50 мирни

жители – мъже, жени и деца. Този документ доказва за пореден път, че това, което знаем от историята на геноцида над тракийските българи през 1913 г., ще продължи да се обогатява с нови факти и доказателства, съхранени в много, още непроучените документи от тази епоха.

П.П. Цитираният документ е датиран с месец „юни“, а според Милетич погромът на селото става през месец „юли“. Това разминаване, може да се дължи и на формална грешка на чиновника, положил изходящия номер.

ВИДНИ ДЕЙЦИ
НА ТРАКИЙСКОТО ДВИЖЕНИЕ

Димитър Маджаров

ПРОФ. Д-Р ИВАН ФИЛЧЕВ

Димитър Петков Маджаров е роден на 15 декември 1882 г. в с. Мерхамли, Софлийско, близо до брега на р. Марица. Остава от малък сирак, с две сестри и двама братя, по-малки от него. Детството му минава в голяма беднотия. Принуден е да прекъсне училище и да аргатува на богати турци като овчар на стадата им. Подложен на постоянен тормоз и заплаха за живота, той е принуден да напусне селото и след дълги премисли да се добере до Варна – при вуйчо си. Постъпва на работа в търговския флот и има възможност да обикаля както Черно море, така и Средиземноморието. Постепенно не само натрупва професионален опит, но и се ориентира към националноосвободителните борби в Тракия. Подпомага четническото движение, като с кораба тайно пренася оръжие и го предава на определени лица.

По-късно се устройва да живее в Бургас, където има възможност да установи преки връзки с оцелели въстаници. През 1907 г. участва в агитационната чета на кап. Стамат Икономов, който действа в района на Странджа, Малко Търново и Лозенград със задача да възстанови революционната мрежа и да повдигне духа на българското население. След обявяването на Хуриета се завръща в родния край, но скоро турските власти започват да преследват революционерите и той е принуден да се премести отново в свободна България.

По време на Балканската война от 1912 г. Д. Маджаров постъпва в доброволческия отряд на Михаил Герджиков и участва в освобождаването на редица селища по Черноморското крайбрежие. Войната завършва с пълно поражение на Турция и е подписан Лондонския мирен договор, съгласно който източната граница на България е определена по линията Мидия – Енос. Цар Фердинанд и българското правителство обаче проиграват звездния миг и започват пагубната Междусъюзническа война.

Турските войски използват изтеглянето на българските части на запад и, нарушавайки Лондонския договор, реокупират отново Източна Тракия, като преминават р. Марица и навлизат в българските земи. Българското население е подложено на насилие и

грабежи. Ударът е насочен към чисто българските села. Българите от 17 села, на брой 17 000 човека, се събират около Дедеагач, като разчитат на помощта на чуждите консули. Но вместо това им е съобщено, че трябва да се прехвърлят в България. Огромният керван се насочва към българската граница, непрестанно преследван и заплашван от башибозушки банди. В този момент на помощ се притичват четите на двамата храбри войводи – Димитър Маджаров и Руси Славов. Завързват се ожесточени сражения, падат много жертви, но спасението идва с преминаването им на българска територия.

През следващите години Д. Маджаров се налага като един от най-авторитетните тракийски ръководители. По време на гръцката окупация на Беломорието след 1920 г. четата му е постоянен и сигурен защитник на българите. Важна е ролята на войводата и при създаването на Вътрешната тракийска революционна организация. На нелегалния конгрес в Хасково през 1923 г. Д. Маджаров е избран за председател на Централното управително тяло. По-късно той заема ръководни длъжности и в новата организация под названието Комитет за свободата на Тракия.

След края на Втората световна война Д. Маджаров е член на тракийската делегация на Мирната конференция в Париж през 1946 г. Избран е във Върховния комитет на тракийската организация.

Умира на 25 ноември 1949 г. в Кърджали, където му е издигнат достоен паметник. На негово име е прекръстено с Ятаджик, днес Маджарово.

Наследниците на Антим
Първи издирват...

Продължава от 1-а стр.

Антим Първи няма да остане запомнен с големи политически битки, а със силата, волята и духа за обединение на българите в Третата българска държава, каза при откриването на изложбата председателят на НС Михаил Миков. Той отбеляза, че чрез експозицията имаме възможността да се докоснем до реликви не само на българската духовност, но и на българската държавност. Сред гостите при откриването на изложбата беше и председателят на СГДБ Кр. Премиянов. Антим Първи е роден е в Лозенград (светското му име е Атанас Михайлов Чалъков). Учил е в Цариград и на Света Гора (в манастира Хилендар приел монашески сан), след което продължил на остров Халки и в Одеса. През 1856 г. завършил богословие в Московската духовна академия, след което станал ректор на семинарията в Халки.

През 1861 г. бил избран за Варненско-Преславски, а през 1868 г. – за Видински митрополит. Тук той скъсал с Цариградската патриаршия, като взел страната на народа и станал един от най-енергичните и предани борци за българската църковна независимост.

Архиерейската корона и част от богослужебните одежди на екзарх Антим Първи, съхранявани в Клисурския манастир „Св. Св. Кирил и Методий“, са сред експонатите в изложбата. В нея са показани документи и предмети, които са свързани пряко с личността на екзарх Антим Първи, като дипломата му от 1848 г., която е най-ранният документ, свързан с неговата дейност. В експозицията са представени документи, съхранявани в Централен държавен архив – в архив-

ните фондове на Българската екзархия, НС и Монархическия институт, както и в Държавен архив – Видин и в богатия личен архивен фонд на Антим Първи. Акцент в изложбата е завещанието на екзарха, чрез което оставя своите средства и имоти за образованието и църковното дело във Видин и Видинско. Парламентарният звънец, с който през 1879 г. се възвестява подписването на Търновската конституция, е също сред експонатите в документалната изложба. Звънецът е от 15-ти век и се отличава с филигранна изработка.

Сред непоказваните досега документи е решението, което е издадено на бившия екзарх Антим Първи от главнокомандващия руската армия през 1878 г., за свободно придвижване и за оказване на съдействие при нужда, както и писмото от коменданта на Видинската крепост по време на Сръбско-българската война (1885 г.) капитан Узунов за подкрепа на основания от митрополит Антим клон на Българския червен кръст и организираната във Видин временна болница. В архивния фонд на Народното събрание се съхранява и неекспониран досега документ, който свидетелства за започнението на екзарх Антим в Мала Азия през 1877 г.

Антим Първи остава в историята най-вече като борец за независимостта на Българската църква и за засилване на нейната роля като обединител на народа. Негови са думите: „Ще бъда блажен, ако с моята саможертва възкръсне България за нов свободен живот!“

След основаването на Българската екзархия е бил избран през 1872 г. за пръв екзарх. Като екзарх енергично отстоявал правата на народа, снел отгълчването на владичите, ръкоположил нови владичи. Екзарх Антим I протестираше против Баташките кланета и се обърнал с писмо до руския цар, в което изложил тежкото положение на българския народ и помолил царя да се застъпи за България (след като прочел писмото, Александър II написал върху него „Да се освободи България!“).

За тази му дейност Портата свалила екзарх Антим от екзархийския пост и го заточила в Мала Азия. След свършването на Руско-турската война през 1878 г. екзарх Антим I бил освободен и заминал за епархията си във Видин. Екзарх Антим I подпомага морално и материално борбите за освобожда-

ване от турското иго. В екзархийския дом в Цариград той се среща с Христо Ботев (есента на 1875 г.) и други революционери, дава им пари за подготовка на Априлското въстание и ги благославя. След жестокото му потушаване и Баташките кланета през 1876 г., по инициатива на екзарх Антим I са събрани доказателства за турските жестокости в Перушица и Батак. Екзарх Антим I ги обобщава в доклад, изпратен до посланиците на Великите сили в Цариград.

Някога многобройното семейство, в което е израснал Антим, днес има още повече наследници, разказва Светозар Филипов. По-голямата част от

тях живеят във Варна и София, но също така има братовчеди в Чикаго и Детройт. Изложбата накарала повечето от тях да се замислят да направят една родова среща във Велико Търново и да започнат да работят върху родословната си история. Самият Светозар Филипов е управител на фондация „Български манастири и църкви“ и си спомня, че неговата баба изключително много се гордее със своя знатен роднина. Той е много благодарен на Агенция „Архиви“, която планира да качи цялата експозиция на своя сайт. Също така се обсъжда възможността изложбата да бъде представена в Брюксел и в още няколко страни, в които живеят много българи.

Светозар Филипов

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ

МИСИОНЕРИТЕ НА ЧУЖДАТА ВОЛЯ НЕ ИЗПЪЛНИХА ЗАДАЧАТА СИ В БЪЛГАРИЯ

ЕЛЕНА ДЮЛГЕРОВА

– Г-н Премьянов, от 2011 г. сте председател на Съюза на тракийските дружества – заради тракийското си потекло ли приехте да смените на поста Костадин Карамитрев, който за тракийците е легенда? Разкажете за родата си от Лозенград. И може би още нещо?

– За председател на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) бях избран от Общото събрание на Съюза, проведено на 11 май 2011 г. Дотогава бях заместник-председател на СТДБ и имах удоволствието да работя с покойния г-н Карамитрев, когото дълбоко уважавах и с когото ни свързваше ползотворно делово сътрудничество в името на тракийската кауза. Приех да поема поста председател на Съюза не само заради тракийското си потекло, но и заради каузата на тракийци, за която си заслужава да се работи всеотдайно.

Тракийският ми корен води началото си от родителите на моя баща, които са участници в трагичните събития от 1913 г. Съдбата ги превръща в бежанци от Лозенград, които се заселват във Варна. Голяма част от многолюдния тракийски род е разпиляна по територията на цяла България.

– В медните беше тиражирана информация, че вие сте лансирали идеята да бъдат премахнати границите на географската област Тракия и тя да бъде обособена като административен район в Европейския съюз, който се простира на територията на три държави – България, Гърция и Турция. На мен лично ми звучи абсурдно. Така и никой не разбира истината.

– И на мен ми звучи абсурдно. Но в последните седмици станахме свидетели на негативна кампания, изпълнена с омраза и неверни твърдения, насочени срещу Съюза на тракийските дружества в България, който беше обвинен, че ще „присъединява българската област Тракия към Турция“, „ще разпокъсва България“ и т.н.

Във връзка с опитите на определени среди да експлоатират патриотичните чувства на българите по непотен начин, за сметка на тракийци, ръководствата на СТДБ и на Тракийския научен институт излязоха с официална позиция, която е публикувана на сайта на Съюза. Онези, които са искали да научат истината, са имали тази възможност и от официалната информация по повод на посещението на официална делегация на СТДБ в Брюксел, излъчена по БНТ и БНР.

Ще си позволя да повтора факти, известни на всеки средноинтелигентен човек, претендиращ, че е гражданин на ЕС. Според официалното определение евро регион е европейска форма за международна интеграция, базирана на основата на тясно сътрудничество между две или три териториални области, разположени в гранични райони на съседни държави в ЕС. Тези обединения се създават във

връзка с конкретни проекти, по които всички участници използват общи средства.

В момента в Европа действат над 60 евро региона, създадени през последните 60 години. България участва в 6 от тях:

- Беласица – заедно с Гърция и Република Македония;
- Черноморски – с Румъния;
- Дунав 21 – с Румъния и Сърбия;
- Юробалканс със Сърбия и Македония;
- Места-Нестос – с Гърция;
- Стара планина – със Сърбия.

Уместно е да припомним, че в Асоциацията на европейските гранични региони е регистриран под № 181 Евро регион полис-Тракия-кент-РАО Тракия, който всъщност е въпросният евро регион, съществуващ от няколко години.

Проектът „Интеграция на Тракия в рамките на Европейския съюз – създаване и развитие на Евро регион „Тракия“ е разработен през 2006 г. от:

- Национален център за териториално развитие – колектив с ръководител ст. н. с. д-р Юлия Спиридонова.
- Съюз на тракийските дружества в България – колективи с ръководители ст. н. с. д-р Костадин Карамитрев, проф. д-р Делчо Порязов и адвокат Деян Матев.

Проектът е обсъден на конференция с международно участие под патронажа на президента на Република България в Стара Загора през януари 2006 г. и е приет като стратегия на СТДБ на XXII конгрес на Съюза, проведен в Бургас на 20 май 2006 г. На това основание всички членове на СТДБ, активисти и председатели трябва да се основават на тези решения и да ги спазват.

Когато се говори за Тракия без граници, се има предвид не късане на територии, а опит и възможност трите разпокъсани части на Тракия и тракийци, разпиляни в България, Гърция и Турция, да могат да работят по съвместни проекти. Живеем вече в двадесет и първото столетие, но над тракийци и до днес продължава да тегне миналото с неговите трагични последици.

През XX в. Балканите бяха арена на кръвопролитни конфликти на религиозна и етническа основа, на войни, налагани от т.нар. Велики сили. Последиствията бяха повече от жестоки – стотици хиляди избити; милиони прогонени от родни места, поели тежката бежанска съдба; сложни, враждебни междудържавни отношения. Такава бе и съдбата на Тракия, разделена между България, Гърция и Турция. И на хората, които я населяваха – българи, гърци, турци, арменци. Тракийските българи, твърдо убедени, че на това трябва да се сложи край и хората трябва да живеят в мир, доверие и добросъседство, приеха своя девиз „Тракия без граници“ чрез икономическа, културна, социална интеграция в рамките на Европейския съюз. Тракия да се превърне в средишна тери-

тория на свободно, безпрепятствено движение на хора и капитали, идеи и култура, на благоденствие и възход...

Припомням всеизвестни факти, познати до болка на тракийци, които са били прокудени от родните си места, защото ние най-добре знаем цената на всяка педя българска земя и няма да допуснем спекулации и нечистоплътна пропаганда за наша сметка.

– Какво бихте казали на хилядите тракийци, потомци на изселници от „онази България“? Вие сте един от тях, аз съм една от тях.

– Знам и разбирам болките на тракийци, защото съм един от тях. По време на срещите, съборите и конференциите, които организираме съвместно, набелязваме и задачите, които трябва да решаваме.

Още през 1990 г. Съюзът на тракийските дружества в България обяви за своя стратегическа цел обезщетението на тракийските бежанци не само като имуществен проблем, но и като проблем за защита на човешките права на тракийски българи, чиито имоти в Източна Тракия и Мала Азия са заграбени през 1913 г. от Турция.

Проблемът е поставян от СТДБ пред президенти, министър-председатели, председатели на Народното събрание, министри, депутати, политици. Тракийската организация успя да го превърне от общонационален в международен. През 2008 г. по предложение на Съюза на тракийските дружества в България, направено от евродепутатите Маруся Любчева и Евгени Кирилов, Европейският парламент прие резолюция, с която обвърза членството на Турция в ЕС с обезщетенията за имотите на тракийските българи, т.е. със законните права на наследниците им. Посещението на тракийска делегация в Брюксел през настоящата година беше свързано главно с тази тема.

СТДБ продължава да отстоява позициите си по въпроса с тракийските имоти, работи за популяризиране на тракийското културно и историческо наследство, за защита на човешките и имуществените права на тракийци и техните потомци, за защита на българщината и на тракийските българи, живеещи извън пределите на страната, за поддържане на добросъседски отношения с балканските народи.

– Името ви е естествено и неизменно се свързва с БСП. Доста млад сте избран за депутат в Седмото велико народно събрание, депутат сте в 36-ото и 37-ото НС. Член на Комисията по изработване на новата конституция през 1990–1991 г., Законодателната комисия, Комисията по външната политика, Комисията по национална сигурност в различните събрания. Председател на ПГ на БСП и коалиция в 37-ото НС. Разкажете за ония години, направите паралел с днешните.

– Участвах в ръководните органи на БСП с ясното съзнание, че за интересите на страната и на мнозинството българи е необходима социална поли-

тика, от която хората да имат реална практическа полза. Със същия мотив се кандидатирах и за депутат във ВНС, в което бях избран по мажоритарната система. Бях избран и в 36-ото, и 37-ото НС.

За съжаление при създадения конституционен модел, отворил пътя за създаване на многопартийна система, в България се появиха партии, които с цената на демагогията и чрез двуличието на своите лидери се опитват на всяка цена да се доберат до властта с единичката цел да се възползват от нейните блага. Такъв тип политически партии създадоха атмосфера на конфронтация и дезинтеграция на обществото, допринесоха за разпад на държавността, което е далеч от моето разбиране за политика.

След избирането ми за председател на СТДБ, се оттеглих от ръководните постове в БСП. По традиция лидерите, които Съюзът избира, трябва да са достатъчно близо до различните политически партии, за да ги мотивират да работят за националната идея, но и достатъчно далеч, за да не зависят от нито една политическа партия. Затова днес предпочитам да коментирам събитията от позицията си на председател на организация, която работи за обединението, а не за разединението на българския народ.

– Споделяте ли тезата на проф. Искра Баева, че преходът е приключил?

– И да, и не. Проф. Искра Баева е сериозен учен, чиито тези са добре аргументирани и заслужават уважение. Тя е права, че ако приемем за критерии формулираните през 1990 г. цели на прехода в България – установяване на парламентарна демокрация и пазарна икономика, те са реализирани и в този смисъл преходът е завършил.

Критериите на мнозинството българи обаче са свързани с представите за по-добър живот, за по-голяма справедливост, които не се осъществиха. В този смисъл преходът не е приключил.

– Бихте ли охарактеризирали с по няколко думи „лицата на прехода“. Хората, които изпълниха заръката да направим така, че да станем щат от САЩ, страна от ЕС?

– Нито сме щат на САЩ, нито сме просперираща страна в ЕС. Така че изпълнителите на чуждата воля не си изпълниха задачите, а българските граждани останаха с голите обещания и платиха висока социална цена. Но не аз съм човекът, който трябва да прави характеристики и да дава оценки. Това ще направят бъдещи изследователи и историци.

– Миналата неделя Георги Първанов в прав текст каза, че БСП ще трябва да плати скъпа цена за което не изпълнява предизборните си обещания. Коментарът ви?

– БСП не управлява самостоятелно, но въпреки това трябва да се стреми да изпълнява обещанията си, защото избирателите наказват сериозно неизпълнението на поетите пред тях обещания.

– Протестите искат оставка на кабинета „Орешарски“. Как бихте коментирали протестиращите и

техните – извинете, мъгляви искания?

– Не съм сигурен, че този лозунг отговаря на крайните цели на протестиращите. Бих приел конкретни искания за промяна и решения, особено когато се приема бюджетът на държавата.

– Правите ли паралел с януари 1997 година? Какво всъщност се случи тогава – освен че Костов дойде на власт, след като българите обедняха до просияшка тояга?

– Паралели могат да се открият в усещането за дълбока несправедливост, като приемам, че сред протестиращите има хора, които са честни в своите намерения. Но това не променя факта, че те могат да бъдат използвани от заинтересовани среди. Истинското обедняване на българския народ настъпи, когато бе ликвидирано селското стопанство и националното богатство, изградено от поколения българи, бе разпродадено за жълти стотинки. Това не е пряко свързано с тогавашните протести.

– Имаше ли съглашение между БСП и СДС в края на 1996 г.? Между покойния Николай Добрев, Първанов и Костов? Ясно е, че зад всяко едно от тези имена стоят други.

– Не съм участвал в съглашения. Най-добре е този въпрос да зададете на живите участници.

– Какво се случва днес в България, г-н Премьянов? Няма дясно, няма ляво. Има много богати, има много, ама много бедни. Какво правим?

– Преходът от държавен социализъм към капитализъм донесе огромно социално разслоение, а преминалите през държавното управление не успяха да създадат социален ред, при който хората да могат да живеят от труда си. Илевият, и десният проект са алтернативи за бъдещето. Но днес в България те нямат своите автентични носители. Пред България стоят проблемите за модернизацията, индустриализацията и борбата с бедността, демографската катастрофа и духовното обедняване. Всички национално отговорни ръководители и партии трябва да включат тези въпроси в дневния си ред. Сигурен съм в едно, че ксенофобията, конфронтацията и псевдонационализъмът не дават верния отговор.

– Адвокат сте. Кои държавници би трябвало да бъдат съдени? Вече излязоха доста публични изобличения за предишното управление.

– Всеки човек и държавник трябва да носи индивидуална отговорност за делата си. За да получите отговор на вашия въпрос, трябва да се чуе думата на прокуратурата и съда.

– През 2006 г. българската диаспора в Украйна ви избира за Личност на годината. Моля ви, коментирайте случващото се в Украйна днес! Накъде върви Украйна и кое е доброто за нея?

– Обстановката в Украйна е изострена до краен предел. В такива условия трудно се вземат правилни решения. В крайна сметка украинският народ ще направи своя избор, след като направи баланс между плюсове и минуси в едната или другата посока. Всичко е конкретно. Иначе идеята целият бивш социалистически лагер да се интегрира в ЕС е прекрасна.

Препечатано от „Гласове“

ЕС прие асоциирането на Грузия и Молдова

Европейският съюз парафира официално споразуменията за асоцииране с Грузия и Молдова, но не и с Украйна. Очаква се те да бъдат подписани не по-късно от есента на следващата година, предадоха БТА и ИТАР-ТАСС.

Споразуменията бяха парафирани на третата среща на върха ЕС-Източно партньорство в литовската столица Вилнюс.

Своите подписи под спогодбата с Грузия сложиха върховният представител на Европейския съюз за външната политика и сигурността Катрин Аштън и министърът на външните работи на бившата съветска република Мая Панджикидзе. Според представители на ЕС и Грузия се очаква договорът да бъде подписан до септември 2014 г.

Аштън и Панджикидзе подписаха рамково споразумение за участие на кавказката страна

в операции на ЕС за управление на кризисни ситуации.

Еврокомисарят за търговията Карел де Гухт и грузинският министър на икономиката Гиорги Квирикашвили парафираха двустранно споразумение за свободна търговия. То е съставна част от договора за асоцииране. Споразумението за асоцииране на Молдова с ЕС бе парафирано от Катрин Аштън и премиера на бившата съвет-

ска република Юрие Лянка. То предвижда установяване на зона за свободна търговия между ЕС и Молдова.

Брюксел и Кишинев очакват споразумението да бъде подписано не по-късно от есента на следващата година. Молдова се надява дотогава да бъде взето решение за либерализиране на визовия режим за нейните граждани.

ЕС и Азербайджан подписа-

ха споразумение за облекчаване на визовия режим.

На двудневната среща на върха между ЕС и Източното партньорство, европейските лидери не успяха да убедят украинския президент Виктор Янукович да подпише споразумение за асоцииране със съюза. Вместо това Янукович предложи на ЕС „заедно с Русия“ да се заеме с решаване на икономическите проблеми на Украйна.

ТУРЦИЯ ЩЕ ПРИЕМА ОБРАТНО ИМИГРАНТИТЕ, ВЛЕЗЛИ В ЕС ПРЕЗ НЕЙНА ТЕРИТОРИЯ

България няма да може да върне вече пристигналите чужденци

Турция и Европейският съюз ще подпишат споразумение за реадмисия, според което Анкара ще бъде задължена да приема обратно гражданите на трети страни, проникнали нелегално през нейна територия в ЕС, а в замяна турските граждани ще пътуват без визи в страните членки.

Турският външен министър Ахмет Давутоглу съобщи, че споразумението ще бъде подписано на 16 декември в Анкара. То предвижда до три години да бъде постигнато и споразумението за облекчаването на визовия режим за турските граждани.

Турският народ е част от европейския, заяви Давутоглу. Еврокомисарят по вътрешните работи Сесилия Малмстрьом коментира, че все още е рано да се каже кога турските граждани ще могат да започнат свободното си движение в ЕС.

Еврокомисарят по разширяването на ЕС Шефан Фюле допълни, че споразумението е постижение на дългогодишен труд и ще даде нов тласък на

преговорния процес между Турция и ЕС.

Българският външен министър Кристиан Вигенин от своя страна каза, че споразумението ще даде нови възможности за справяне с бежанския поток към България.

„В последните седмици се работеше активно, България се опита да ускори този процес, поставяхме нееднократно този въпрос пред турската страна и пред колегите от ЕС“, заяви Вигенин, който е в Брюксел за двудневното заседание на външните министри от НАТО.

Той уточни обаче, че споразумението по всяка вероятност не би имало ретроактивна сила - не би се отнасяло до вече влезлите у нас през Турция имигранти, обхванати от процедура за предоставяне на правен статут. Тези имигранти няма да бъдат връщани, поясни Вигенин, цитиран от БТА.

По думите му облекчаването на визовия режим за турските граждани пък ще се отрази положително на туризма и на бизнеса в България.

Работа за българите във Великобритания

Българите знаят, че могат да работят във Великобритания, ако искат, пише в „Дейли телеграф“. Всеки българин, който е гладен, жаден и иска да напусне страната, може да позовъни на вратата на Антони Йорданов, разказва вестникът в материал от София. Авторката Хариет Александър отбелязва, че 49-годишният бизнесмен с коса на опашка притежава 10 компании, недвижима собственост в Обединеното кралство и през годините е изпращал 200 българи всеки месец в Европа. Там те работят това, което другите не искат. „Всички те казват същото: искаме да работим, времената са тежки и няма пари. Затова им помагам да намерят работа“, казва Йорданов.

Той изпраща строителни работници в Германия и Белгия, но той изпраща и медицински сестри във Великобритания. За тях има търсене и не са в списъка на професиите, за които е необходимо разрешение за работа - „далеч по-малко проблеми, отколкото строителите“.

Йорданов не се съмнява в думите на българския посланик в Лондон Константин Димитров, че от 2007 г. не е била отхвърлена нито една на работодател да наеме българин, желаещ да работи във Великобритания. „Мисля, че е широко известно, че всеки който иска да работи във Великобритания, може да намери начин да го направи“, подчертава той.

Британският премиер Дейвид Камерън влезе в сблъсък с Брюксел по темата за имиграцията по време на срещата на европейските лидери във Вилнюс, коментира в „Дейли мейл“.

Британското правителство признава, че не може да направи много, за да намали стимулите за имигрантите от по-бедните европейски страни да се заселват на Острова, отбелязва изданието. Камерън обаче порица като „неуместна“ забележката на еврокомисаря по заетостта Ласло Андор, който заяви, че опитът на Лондон да ограничи достъпа на мигрантите до социални придобивки може „да представи Великобритания като злодея на ЕС“.

Според турския вестник „Радикал“ най-напред Турция ще подпише споразумението за реадмисия, парафирано през юни 2012 г., след което ще започнат преговори за премахване на визовия режим.

Блокът на 28-те ще следи дали Турция спазва ангажиментите си по споразумението. Ако това е така, но Турция не получи „в разумен срок“ либерализация на визовия режим, тя ще може едностранно да замрази споразумението за реадмисия.

В случай че подписите бъдат положени, процесът започне и в него не възникне никакъв проблем, след най-малко три години вратите на Европа ще бъдат отворени за гражданите на Турция без да са нужни визи, пише в „Радикал“.

Ще сложи ли Франция край на платената любов

Местни кинозвезди подписват петиции, политическите партии са на различни мнения, а секс работниците се оплакват, че държавата иска да им отнеме прехраната. Франция е разделена по повод опита на правителството да ограничи максимално сектора на платената любов, разказва агенция „Ройтерс“.

Френските депутати започват обсъжданията на проектозакон, целящ противодействие на проституцията чрез високи глоби, и то не за предлагащите услугите, а за техните клиенти. Идеята е особено радикална за Франция, която се славеше като страна с традиционно либерални позиции по въпроса. Ако бъде прието обаче, предложе-

нието ще постави основите на едно от най-суровите законодателства за сектора в Европа.

„Без клиента изчезва порочният кръг на проституцията, както и трафикът на хора. Това е борбата, която повеждаме“, заявява депутатът Ги Жофроа - един от членовете на опозицията, подкрепили проектозакон на кабинета.

Близко 90% от проститутките във Франция, които наброяват между 20 и 40 хиляди, са чужденки, като повечето са жертви на нигерийски, китайски и румънски мрежи за трафик на хора, казват управляващите. Ситуацията днес е напълно различна от преди десетина години, когато само една на всеки

пет жрици на любовта е била чужденка, а мафиотските кръгове не са били чак толкова могъщи. Според привържениците на проектозакон това е една от основните причини за нуждата от затягане на правилата.

Според 50-годишната Сандра, облечена с изкуствена кожена шапка и леопардова блуза и ботуши, законотворците пропускат да помислят за хората като нея - които нямат сводници. „Ние плащаме данъци и социални осигуровки. Не е ли достатъчна безработицата, за да искат да ни изхвърлят от бизнеса?“, пита гневно тя, докато стои на централна парижка улица. Скоро нейните клиенти могат да изчезнат заради опас-

ността да бъдат глобени с 1500 евро. „Това е като да ти кажат, че можеш да отвориш магазин, но на клиентите не им е позволено да влязат вътре“, възмущава се Сандра, която е вече от 25 години в бранша.

Във Франция купуването и продаването на секс услуги не е забранено, но предлагането им и сводничеството са незаконни. Общественото мнение изглежда разкрепостено, като две трети от французите не са съгласни с налагането на глоби на клиентите, сочи скорошно социологическо проучване на CSA. Катрин Денъв, която през 60-те играе ролята на млада домакиня, решаваща да стане проститутка, в „Дневна красавица“ („Belle

de Jour“), е само една от десетките звезди, подписали петиция срещу проектозакон. На ъгъл, близък до този, на който стоят Сандра и няколко други нейни колежки, десетина китайски проститутки с миникупи и тесни панталони също чакат своите клиенти. Те не желаят да разговарят с журналисти. „Те (властите) по-добре да помогнат на тези бедни момичета, които са притежавани от трафикантски мрежи“, коментира Мириам, която също има 25-годишен стаж в професията.

Според министъра за правата на жените Нажат Вало-Белкасем предложените от правителството мерки ще помогнат, като прехвърлят криминалното

преследване от проститутките към техните клиенти. Самите жени също така ще могат да получат помощ, за да си намерят друга работа.

Позицията на политиките обаче далеч не е единна. Вътрешният министър Манюел Валс вече изрази съмненията си относно приложимостта на закона в настоящия му вид, а според депутати от парламентарната група на управляващите социалисти на 4 декември, когато ще бъде гласуван в долната камара на парламента, текстът няма да бъде подкрепен от всички. Зелените и дясноцентристката партия „Съюз за народно движение“ също не са дали ясно становище по въпроса.

КАЛИНКА МИТРЕВА

Фолклорна певческа формация „Тракийски напеви“ при тракийско дружество с. Генерал Инзово, с ръководител Маринка Василева, отпразнува своя 10-годишен юбилей. Гости на празника бяха Ели Василева-зам.кмет на община „Тунджа“, Добринка Ангелова – старши експерт в общината, Весела Пастармаджиева – ръководител на

„Тракийски напеви“ с юбилеен концерт

хорова школа в гр. Ямбол, Галин Пантелеев – кмет на с. Ген. Инзово. Много жители на селото също уважиха

сбитието. Обстановката беше изключително празнична и тържествена.

Във фойето на читалището бе подготвена изложба със снимки и грамоти на певческия колектив, които отразяват неговите изяви от създаването му до днес. Изпълненията на певческата група бяха бурно аплодирани от зрителите. Официалните гости поднесоха своите приветствия към самодейците. За

да поздравят изпълнителите дойдоха и децата от детската градина „Детелина“, самодейците от с. Роза и танцов колектив към читалище „Н. Вапцаров“ с. Ген. Инзово.

Водещата Янка Лилова отбеляза отделните етапи от живота на певческия колектив. Много затрогващ бе моментът, в който прозвуча запис от изпълнение на изтъкнатия инзовски певец Илия Пантелеев, който вече не е между нас, но допринесе толкова много за славата на певческия състав.

Председателят на СТДБ проведе среща с постоянния секретар на МВнР

На 28 ноември 2013 г., председателят на СТДБ се срещна с Г. Димитров – постоянен секретар на МВнР. По време на срещата бяха обсъдени механизмите на взаимодействие по актуалните теми за тракийската организация, в т.ч. и темата за обезщетението на тракийските бежанци.

На 25-ти ноември в читалище „Кирил Маджаров“ в Устово бе представена книгата „Лятото на 1913 г. документирано свидетелства за геноцида над българите“ на Георги Илиев. Представянето бе организирано от РИМ „Стою Шишков“ Смолян.

В Хасково празнуваха Деня на християнското семейство

И тази година по стар народен обичай в ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково бе отбелязан Денят на християнското семейство. Инициатор за честването на празника бяха жените от групата за автентичен фолклор „Тракийска дъга“ към НЧ „Тракия – 2008“ при Тракийското дружество.

Запазили дълбоко в паметта си спомените, разказвани от техните родители за топлината и взаимопомощта в големите тракийски семей-

ства, те се постараха на този празник да ги върнат и да се почувстват като част от безвъзвратно отминалото голямо семейство, което са имали

в своето детство.

С много любов и старание всички бяха приготвили

празнични блюда, като: зелник, сърмички, тиквеник, кифлички, сладкиши, бадеми, орехи, пуканки, фъстъци. А за доброто настроение много помогна и отлежалото вино от 2009 г.

Празникът завърши с много песни от Тракия и на свой ред остави много добри спомени в участниците.

В Карнобат с рецитал и възрожденски песни почетоха Слав Мерджанов

НЕЛИ ЖЕЛЯЗКОВА

На 27 ноември тракийско дружество „Слав Мерджанов“ – Карнобат отбеляза 112-та годишнина от обесването на българския революционер, чието име носи клубът.

В мразовития ноемврийски следобед точно в деня на смъртта на героя, членовете на организацията поднесоха венци и цветя на паметника

на Слав Мерджанов в градския парк на Карнобат. След това жените от дружеството отбелязаха събитието с богата и разнообразна фолклорна програма, която включваше и литературен рецитал. Пременени в народни носии, облечени като Райна Княгиня, с развято знаме „Свобода или смърт“, участниците в музикално – артистичната програма

пяха народни и възрожденски песни, играха хоро.

Председателят на дружеството Милка

Ковачева се обърна към събралите се членове на клуба и гости, сред които председателя на

Българския антифашистки съюз Петя Милкова, както и представителя на общинското ръководство на ГЕРБ-Карнобат, Светла Георгиева, с думите: „Нека сведем глави в знак на почит към паметта на карнобатлията Слав Мерджанов, който е образец за борбен и свободолобив дух. И нека неговата памет съхранят и младите поколения“.

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Димитър Николов Антонов-с.Аврен	8.12.1950 г.
Михо Василев Михов-Хасково	14.12.1927 г.
Гарабед Ованес Хайрабедян-София	15.12.1931 г.
Величко Станиславов Пачилов-София	20.12.1930 г.

Абонамент 2014 г.

Отново дойде време за абониране. Абонаментът за новата 2014 г. може да бъде извършен в най-близкия клон на „Български пощи“, в редакцията на в. „Тракия“ и при отговорниците, определени във всяко дружество. Най-добрият начин обаче си остава абонирането вътре в дружеството, той като тогава по-голяма част от сумата остава в СТДБ.

И през следващата 2014 г. цената на в. „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9,60 лв., за половин година е 4,80 лв, а за тримесечие – 2,40 лв. Сумите не са големи и са по джоба на повечето тракийци.

Най-късно до 10 декември отговорниците трябва да изпратят до редакцията списък с трите имена, адреса и срока, за който са абонаментите. Събраните суми трябва да бъдат изпратени в СТДБ, който ще се разплаща с разпространителите.

Ако искате да научавате навреме за събитията в съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разказвате за мероприятията, които сте организирали в своето дружество, трябва да направите абонамента си навреме.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталоген номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Корув; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА;
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

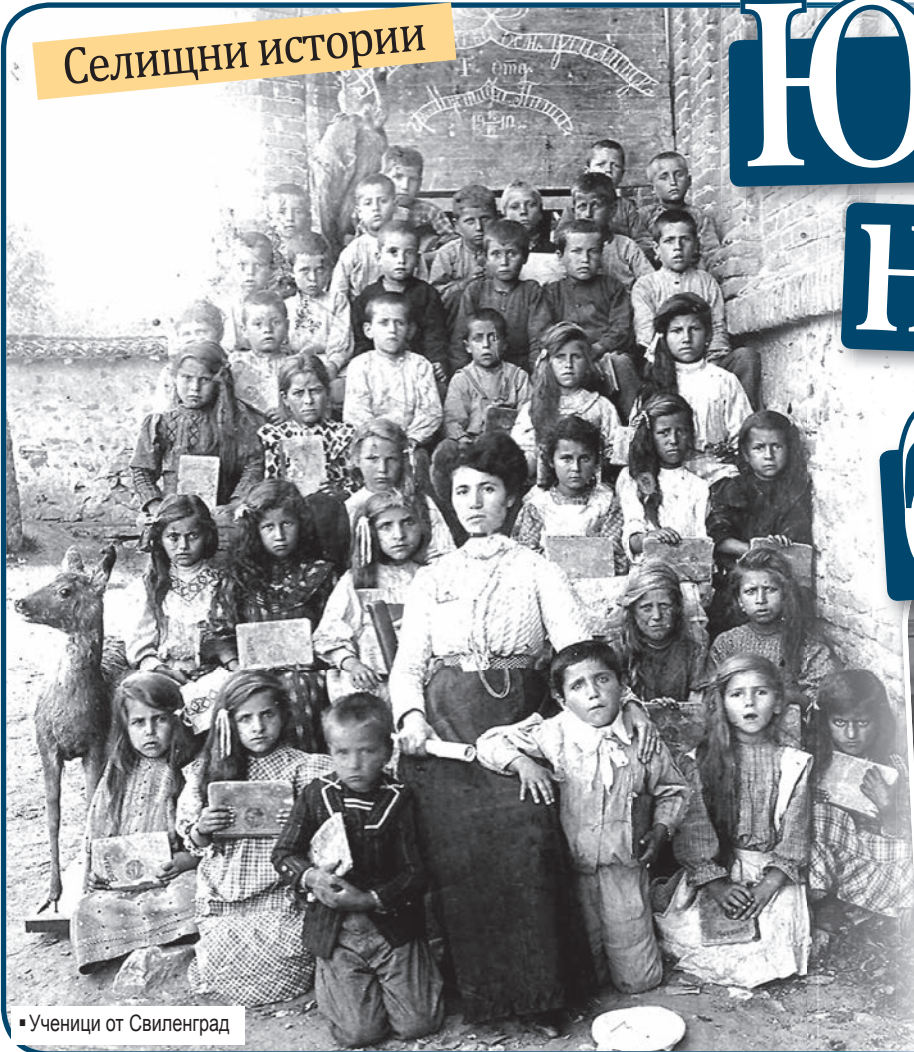
Израчайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSBGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

Селищни истории

Юглюк – едно незагасващо българско огнище

Ученици от Свиленград

ЛАМБРИ НИКОЛОВ

Юглюк (Дарец) бе в кааза-та Султан ери, с център през 1847 г. Момчилград, а след това Крумовград. Документи и крепостни актове обаче бациите ни са взимали от Али бей конак-Нановица. Стариат конак с дебели стени и тесни прозорци като на крепост до скоро все още стоеше. Може би селото ни е имало някаква султанска привилегия и затова в него турчин не ношуваше.

Юглюкчани обработваха земята и бяха скотовъдци. Особено развито бе козарството поради обилния листников фураж. В селото се отглеждаха към 1500–2000 глави добитък. За развитие на земеделието особено пречеха данъчните злоупотреби, най-вече де-сятъктът. Вземаше се една десе-та част от всички продукти на земеделието. Властите не разрешаваха да се вършее без тяхно разрешение. Селянинът можеше да гладува, но не можеше да прибере зърното от ожънатата пшеница, ръж или ечемик. Позволяваше се само на един стопанин от селото да вършее на т.нар. ач харман – гладен харман, който раздава-

ше овършаното житно назаем на останалите селяни. Когато пристигнеше данъчният чиновник – субашията с голям вързоп рабоши, по които се водеха сметките за данъците, придружен от няколко курджии, започваше вършитбата и отчитането на юшур. На всеки десет крини една се заделяше и пълните чували със събрания десятък се пренасяха в селския хамбар, скован от дебели дъбови дъски. Тази система отдавна караше селяните да поемат пътя на гурбетчишка и да се заемат със занаяти. Почти половината бяха терзии, бояджии, калайджии, дюлгери, колари и други, които кръстосват Хасковско и кърджалийските села.

Руско-турската война от 1877–1878 г. не донесе освобождението на Юглюк. По Берлинския договор селото оставаше в Турция и границата с България минаваше по река Арда. Това още повече изостряше конфликта

на юглюкчани с турската власт. Майката на свещеника Кинязов със сълзи на очи разказваше: „Три пъти ни караха цялото село да се събираме в църквата, тормозеха ни и ни заплашваха с клане. Насилваха ни да се потурчваме. Едва останахме живи“.

Църквата в Юглюк, голяма и зографисана, е била построена още през 1844 г. Говори се, че за да се разреши строежът, големи заслуги имал някой си юглюкчанин на турска данъчна служба.

Около църквата се съсредоточаваше целия обществен живот в селото. За нас, децата,

по-важно от всичко беше училището. Тук се учехме до четвърто отделение. Учителите се назначаваха от българската Екзархия в Цариград. Половината от заплатите им се изплащаше от Екзархията, а другата половина – от селото.

Сградата на училището се намираще в черковния двор и имаше само една класна стая. Църквата, заедно с училището, бяха заградени с високи каменни зидове. Преди да влезем в клас, преминавахме през непреградена стая с баджа. Тук хвърляхме по едно дърво, което носехме със себе си. Дежурният ученик беше длъжен да отиде по-рано, да насече дърва и да запали печката. С тези дърва се

отопляваше и учителят.

Учебниците ни бяха два вида-официални и неофициални. Първите бяха отпечатани в Солун от К.Т. Самарджи-ев и бяха одобрени от турските власти, което личеше от писаното на арабски на последната страница. Неофициалните получаваше от България. Бяхме предупреждени от учителя, че има и два вида инспектори-едните от Турция, а другите-от България. Когато идваше турският инспектор криехме българските учебници.

Всички отделения учехме в една стая. Песните ни бяха общи: „Вятър ечи, балкан стене“, „Хаджи Димитър“, „Тих бял Дунав“, „Обесването на Васил Левски“ и др. Учителят задължително беше и черковен певец. Всеки празник строени ни водеше на черква. В черквата той пееше отдясно на вла-

дишкия трон. Зад него ние, учениците, наредени по двама, подаден от него знак пеехме исто.

Тази година 77 годишния Делчо Кинязов ми разказа спомени, чути от майка му за родоначалника на рода им Делчо Кьоролу – Княза.

От 1869 г. в Юглюк не признават гръцкия владика, който тръгнал на обиколки из селата. Делчо пресреща владиката, спира го пред Юглюк. С брадва в ръка, посред пътя на селото, той му извиква на гръцки – Тука няма село. Владиката поема обратно за Ивайловград. Четири години по-късно селото приема екзархийския владика Панарет.

Делчо Янков бил едър и снажен мъж и винаги яздел жребец. Бил калайджия и с чираците си пътувал по селата. През едно такова пътуване пътят му се срещнал с едно от най-злите заптиета в каазата, страшилище със золумите си към българи и турци. Срещата станала някъде към мястото, където Буюк дере се влива в Арда. Заптието извикало: Къде отивате гяури? Като чул тези обидни думи, Делчо слязъл от коня, чираците подхванали поводителите му, а обяснението със заптието било кратко. Групът на заклятия золумаджия, заедно с оръжието, хвърлили в Арда. Тази работа станала само пред очите на чираците, но когато дошъл Великден и Делчо трябвало да се причестява, отишъл при селския свещеник и го попитал дали след сторения грах ще му даде причастие. Свещеникът му казал, че щом е спасил каазата от тоя злосторник, първи на него ще даде причастие и го отпратил.

Благословията Делчо получил от попа, но прякоря Княза заслужил при комитите. Те дошли в селото, а след това останал само един, когото наричали Дервиш комита. Този именно комитски главатар изпратил Делчо да отнесе писмо до главния учител на българското училище „Петър Берон“ в Одрин и да дочака и вземе отговора му. Делчо тръгнал пеша и отговора донесъл още на другия ден през нощта. За този му подвиг комитата го похвалили и му казал, че е достоен за княз. Оттогава останал прякорът му Княза, а по юглюшки Киняза.

Текстът е записан през 1978 г.

Учебни помагала- началото на XX в.

Селянин от Софийско